

www.e-rara.ch

Friesche sterre-konst, ofte een korte, doch volmaeckte Astronomia ...

Holwarda, Johannes Phocylides

Tot Harlingen, 1652

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-2197>

Inleydinge.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien - von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material - from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes - des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

F R I E S C H E
S T E R R E - K O N S T .

Inleydinge.

Mer alle kennissen ende wetenschappen / welcke eenigh oorbaet ende profijt in 's menschen leven kunnen upt-werken / en is in genen deele de minste of geringste te houden de Sterre-konst / dewelcke ons aenwijst ende leert de loop ende beweginge der Hemelscher Lichten / als daer zijn Zon / Maen / ende Sterren. Want beneffens den grooten dienst / die sy ons sterbelingen doen / alle aertsche dingen dooz haren loop ende licht als onderhoudende ende ondersteunende / op dat de selve / soo veel mogelijck / van haer verderf bewaert mogen werden: soo ghenieten wy noch dooz den selven / dees onuytspreecklijcken ende onwaerdeerlijcken schat der Tijden / dewelcke ons oorspronckelijck / dooz dees loop der Hemel-lichten / als met een Godlijcken El werden af-gepeylt ende onderscheyden / alsoo dat Jaren en Dagen / Tijden en Stonden / Opganck en Onderganck / Lengte en Breedte der plaetsen / dooz dees middel soo effen werden verdeylt ende gheregelt / dat sonder onderscheyding van dien / de geheele Werelt onder den last van

2

ber-

vermarzinge soude moeten versticken; daer nu ter contrarie / neffens veel andere goede ende vrye Konsten / 't steunsel ende de pilaer onser Republyck / de Zeebaert / door behulp der Sterre-konst / ten principalen tot sodanigen perfectie komt / dat hy na geen hoeck der Werelt onbesocht oft onbekent blyft.

Omme dan noch nader de Liefhebbers deser konst / ende des Vaderlands te gerieven; heb ick voorgenomen / tot profijt van mijne Lants-luyden / kortelyck in Moeders tale / de principaelste leeringen ende fundamenten deser konst vooz te stellen / ende dat met sulcken lichtigheyt en volkomentheyt / als noyt in desen onderleght / ick laet staen volbracht soude wesen.

't Welck op dat 't ordentlyck mach gheschieden / so sullen wy vooz eerst de generale fundamenten der konst beschryven / ten aensien der Sterzen in 't gemeyn / als mede der bercierde Circulen ende eygenschappen / met den aenkleef van dien; ende der selver nuttigheyt dan voorts toe-eygenen / ende leeren herstaen in de outbindinge der Triangulen, zijnde dit de bequaemste middel ende wercktuypgh boven alle andere Instrumenten / tot begryp deser saecke dienende: ende sal dit onse werck oft arbeyt in 't eerste Boeck ofte deel deses Tractaets wesen.

Ten anderen / sullen wy in 't tweede Boeck ofte deel handelen van de loop ende beweginge der Sterzen selver: alwaer dan / nae de drieerlepe onderschept der Sterzen /
gelijck

gelijck terstont sal aen-gewesen werden / van ons pertinentelijck / ende booz soo veel als tot verstant der Konst / insonderhepdt in de Zee-vaert / berepseht wert / de loop ende uptrekening der plaets / booz eerst / van de vaste Sterren sal beschreven werden ; ten tweeden / ende insonderhepdt de beweginge van Sonne ende Maen / sampt haer Coniunctien, Oppositionen, Eclipsen, &c. nae onse eygene Fundamenten ende Tafelen seer duydelijck werden aengewesen / soo dat / die maer slecht & eenigh kennig van den Reken-konst heeft / 't selbe mede sal konnen verstaen / ende booz getalen uptwercken : eyndelijck mede de gronden ende fondamenten eenighsing aen-roeren / waer op de loop der Planeten ghebout is ; dit alles onder des tot profijt van de Zeebarende luyden met verschepdene Tafelen aenwysende / onder welcken mede niet sullen vergeten werden eenige rare ende seer nutte obserbatien of opmerckingen / van de lengte en breedte van vele plaetsen ende Zee-havens / met d'afwijckinge der Maelde of Zepsteen van Noorden / nae Oosten / of Westen / &c.

Op dat wy dan / segg ick / met goeder oordeude ende lichtighepdt / de gantsche Sterrekonst aen alle man mogen bekent maecken / soo sullen wy dees booz-geschreven kout houden / ende van de Sterren in 't gemeyn een begin maecken / ende alsoo booz varen tot de Circulen , ende eygenschappen van dien / &c.